vaimupuu
juuli-august 2013
Nr 14/15 (23-24)

Sündmus:
Üks tore p äev "Vahtra" Tugikeskuses
Lk 21

Eesti elu:
Rapla Hooldekeskuse süsteem
Lk 4-5

Koolielu:
Räpina Aianduskool
Lk 6-7

Meie Kodud:
Tegusama elu kodud Tartus
Lk 8-9

Arvamus:
Margus Tsahkna
Lk 12

Sündmused:
Lk 13-21

Tasub teada:
Tallinna Bussijaam
Lk 22

Meie külaline:
Reet Linna
Lk 23

Kööginurk
Lk 24

Kaanelugu Lk 2:
ERGO SOLOVJOV

SISUKORD

1 JUHTKIRI:
Janek Muru

2-3 MEIE INIMESED:
Ergo Solovjov

4-5 EESTI ELU:
Rapla Hooldekeskuse süsteem

6-7 KOOLIELU:
Räpina Aianduskool

8-9 MEIE KODUD:
Tegusama elu kodud Tartus

10-11 TAASTUSRAVI:
Taastusravi & Õenduskodu Benita

12 ARVAMUS:
Margus Tsahkna: Taastusravi- ja rehabilitatsiooniteenuste ümberkorraldused peavad käima käsikäes

13 SÜNDMUSED:
TSTA eluruumide kohandamise infopäev

14-15 SÜNDMUSED:
Erilised inimesed Kumus

16-17 SÜNDMUSED:
Ekskursioon Eesti Rahvusringhäälingusse

18 SÜNDMUSED:
Ekskursioon Teater N O99-sse

19 SÜNDMUSED:
Karaokevõistlus Pärnus

20 SÜNDMUSED:
Spordipäev

21 SÜNDMUSED:
Üks tore päev "Vahtra" Tugikeskuses

22 TASUB TEADA:
Tallinna bussijaam arvestab ka erivajadustega inimestega

23 MEIE KÜLALINE:
Reet Linna

24 KÖÖGINURK:
Punase sõstra kook

TOIMETUS

JANEK MURU
peatoimetaja
janek@vaimupuu.ee

KERTTU RAKKE
keeletoimetaja
kertturakke@yahoo.com

MARGUS ENNO
tegevtoimetaja
margus@antenna.ee

MERIKE TALIARU
Haldus/arendus
merike.taliaru@gmail.com

TAIRE EHAVER
Kööginurga toimetaja
taire@vaimupuu.ee

DENISS POGOSJAN
Koordinaator
denis.pogosjan@gmail.com

KALEV LILLEORG
Fotograaf

Toimetuse üldinfo:
Tel: +(372) 601 4871
Gsm: +(372) 5563 4449
toimetus@vaimupuu.ee
www.vaimupuu.ee

MTÜ Vaimupuu
Pihlaka 12-32,
11211 Tallinn
a/a: 2210 5367 1605
Swedbank, MTÜ Vaimupuu

Makett ja kujundus:
Ragne Rikkonen-Tähnas
Trükk: AS Ferdida
Paber: G-Print (kaaned: G-Print 250g/m² ja sisu G-Print 150g/m²)

KAASTÖÖD: Ulvi Mustmaa, Kadri Lehenurm, Kelt Kaal-Meri, Margit Liivoja, Jane Meresmaa-Roos, Arkadi L., Roman Gussev, Deniss Pogosjan, Tallinna Bussijaam OÜ, Reet Linna

AS Ferdida
PAPYRUS
DSV
Inimeselt Inimesele
HASARTMÄNGUMAKSU NÕUKOGU

Janek Muru

Vaimupuu selle aasta suurprojekt on fotokonkurss „Elu nagu filmis“. Et sellest lisaks põnevatele fotodele ka mingi jälg jääks, otsustasime teha sellest dokfilmi, mille eesmärk on näidata, et vaimupuudega inimene võib olla sama artistlik, loov ja intrigeeriv kui iga teine inimene. TTÜ Filmiklubi Tipikas liikmed Ragnar Tamre ja Maria Vita on nõus meid aitama nii tehnika kui õpetussõnadega. Suur aitäh neile juba ette!

Dokfilmi võteteks sobivad hästi vaimupuudega inimestele mõeldud suveüritused, nagu näiteks suvepäevad 2.-4. juulil Võrumaal või Eesti Vaimupuudega Inimeste Tugiliidu poolt korraldatav suvelaager 23.-25. augustil Läänemaal Tuksi spordibaasis. Nendel üritustel ongi meil plaanis oma kaameraga kohal olla. Kavatseme filmida mõned episoodid, mida saaks dokfilmis kasutada. Filmi on kavas avalikkusele tutvustada nii Eestis kui ka välismaal.

Meie seekordne kaanepoiss on Ergo Solovjov. Kohtumine tema ja ta emaga oli väga meeldiv! Mul on siiralt hea meel, et Ergo ema Helle Klükmann oli hoolimata oma keerulisest olukorrast nõus meie ajakirjale intervjuud andma, rääkima meile oma pojast, elust ja tegemistest. Suured tänud!

10. aprillil korraldas Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet Tallinna Puuetega Inimeste Tegevuskeskuses (Endla 59) infopäeva teemal „Eluruumide kohandamine puuetega inimestele“. ÜRO Puuetega inimeste õiguste konventsiooni peatüki 9. kohaselt tuleb tagada puuetega inimestele teiste inimestega võrdsetel alusel juurdepääs füüsilisele keskkonnale sh hooned, teed, transport ja eluase.

Infopäeva eesmärk oli inimestele täpsemalt seletada eluruumi kohandamise tähendust: milles eluruumi kohandamine seisneb, miks on seda vaja, kuidas on Tallinn toetanud eluruumide kohandamist jm. Astangu Puudealase Teabe ja Abivahendite keskus rääkis keskkonna kohandamise ja abivahendite alaste eksperthinnangute koostamisest.

Seekordne Kööginurk sündis taas „Vahtra“ Tugikeskuses, kus Vaimupuu toimetus Tallinna noortega külas käis. Üritusest kirjutab lähemalt Deniss Pogosjan, Vaimupuu ürituste üks korraldajaid.

15. märtsil külastasime teatrit NO99, kus meile räägiti teatri loomisest, selle ajaloost, tutvustati lavastuste loomise põhimõtteid ja palju, palju muudki. Lisaks saime piiluda lava taha ja grimmiruumi ning saime teada, et puudega inimesed on teatrisse oodatud – mõnel juhul peaks lihtsalt oma puudest varem teada andma, et teatriinimesed sellega arvestada teaksid.

Kumu on Eesti üks tähtsamaid muuseume ja see on avatud kõikidele inimestele. Et kunsti vaatamine ja kogemine sügavamaks muuta, loob Kumu Hariduskeskus oma näitustele muuseumitunde. Kui tavaliselt osalevad muuseumitundides lasteaiarühmad ja kooliõpilased, siis tänaseks on Kumu Hariduskeskus juba üle aasta viinud läbi programme ka erivajadustega inimestele.

Enne suvepuhkusele minekut korraldas Vaimupuu väikese ürituse, et tänada oma kliente ning toetajaid. Kutsusime nad ekskursioonile Lennujaama ja Eesti Rahvusringhäälingu muuseumi, mis on nüüdseks tegutsenud juba 20 aastat. Vaimupuu käis vaatamas, mida kõike muuseumis leida võib.

Kohtumiseni septembris!

FOTO: Kalev Lilleorg

KALLIS LUGEJA!

Kui Sul on ettepanekuid, millest või kellest meie ajakirjas edaspidi juttu peaks olema, anna meile teada! Väga oodatud on nii ajakirjanduslikud kui kunstilised kaastööd.

Kui soovid meie ajakirja tellida (tasuta) või väljaandmist toetada, võta meiega ühendust!

Toimetuse telefon: **55634449** e-posti aadress: **toimetus@vaimupuu.ee**

www.vaimupuu.ee.
a/a: 221053671605 Swedbank,
MTÜ Vaimupuu

Alates 27. juunist 2013 on Mittetulundusühing Vaimupuu riikliku tulumaksusoodustusega sihtasutuste nimekirjas.

ERGO SOLOVJOV: ORGANISAATOR RAPLAST

TEKST: Janek Muru
FOTOD: Kalev Lilleorg

Helle Klükmann loeb Ergo Solovjovile raamatut.

Ergo Solovjov sündis 1990. aastal Raplas, kus elab ka praegu. Sündides oli tal nabanöör kolm korda ümber kaela keerdunud ja lisaks oli sellel ka veel sõlm sees. Sellise kriitilise seisundi tagajärjel tekkis poisil ajukahjustus. Arstid kartsid, et võib tekkida ka vesipea, aga õnneks seda ei juhtunud. Nüüd on Ergol diagnoositud liitpuue: praegu liigub ta tõukekäruga ning suhtleb inimestega pigem viibeldes kui rääkides. Kord aastas käib noormees Haapsalu Neuroloogilises Rehabilitatsioonikeskuses taastusravil.

Ergo elab koos ema Helle Klükmanni ja kasuõega ning peavad ise kõigega hakkama saama. Ergo ema töötab kolmandat aastat Kehtna Hooldekodus. Mõnikord võtab ta Ergo töö juurde kaasa, kuna poiss ei armasta üksi kodus olla.

HAIGUS JA HAIGLAD

Ergo ema räägib, kuidas nad Ergo lapsepõlves korduvalt haiglate vahet käisid: „Olime mingi aja Rapla haiglas. Edasine ravi kulges Tallinnas Mustamäe lastehaiglas. Seal olime kuu aega ja siis saadeti meid sealt ära. Kahjuks meid enam tagasi ei kutsutud, anti selgesõnaliselt mõista, et otsige ise omale lasteneuroloog. Tallinnast ära tulles läksime Pärnusse, kust leidsin lasteneuroloogi. Sealt omakorda suunati meid Tartusse, mida jäime külastama aastateks. Käisime ikka pikki aastaid haiglate vahet, sest ega's keegi ei tule ju ise abi pakkuma, peab ikka olema ise visa ja abi otsima. Samuti oli vaja end haiguse ja kõigi sellega kaasnevaga kurssi viia. Jõudumööda aitas meid perearst ja pakkus erinevaid võimalusi massaaži, ravivõimlemise ja muu sellise näol."

KOOLIELU

Kuigi Ergol on vaimupuue, oskab ta suurepäraselt elunähtusi seostada ja neid loogiliselt põhjendada. Teistele arusaadavaks teeb ta ennast voldiku ehk raamatu abil.

Kõigepealt käis Ergo Eidapere lasteaias, aga siis avati Raplas Pääsupesa lasteaed, kus ta sai käia ühe aasta. Üks sealne hea kasvataja aitas leida Ergole koha Haapsalu Sanatoorses Internaatkoolis. Ergol läks koolis täitsa kenasti, talle meeldis õppetöö abiklassis. Kooli lõpetas ta 2010. aastal. Tal on väga hea mälu ning arvutamisega sai ta oma rühmas kõige paremini hakkama. Ka arvutiga tuleb Ergo hästi toime.

SAAB HAKKAMA

Arvuti ja mälupulga kasutamise on Ergo ise selgeks õppinud. Muudes asjades toimetuleku kohta räägib ema nii: „Ergo saab ise söömisega hakkama, kuigi peab ikka üle kontrollima, et poleks just väga suuri toidupalu. Muidu on Ergo hea isuga ja tema lemmikuteks on makaronid. Kätepesuga saab ta ka kenasti ise hakkama, aga suuremat viisi pesul läheb ikka abi vaja, sest see on tema jaoks keeruline."

Vabal ajal sõidab Ergo oma kolmerattalise rattaga ning aitab väiksemates töödes, näiteks puude ladumisega: ta laob küttepuud õues kärule, kust siis teised need edasi puukuuri veavad.

„Olen Ergole eestkostja, sest üksinda ta ju hakkama ei saaks," räägib ema Helle Klükmann. „Eestkostjaks olemisega kaasnev paberimajandus on ikka ülimalt keeruliseks aetud. Näiteks kui Ergole passi läksin tegema, siis soovisid ametnikud last oma silmaga näha. Aga see transportimine on nii keeruline ja läheb üha keerulisemaks. Sageli kästakse tuua üks paber, siis avastavad, et veel miskit paberit vaja ja siis jooksed rumaluste pärast, nii et kannad rakkus. Näiteks on vaja tõestada, et eestkostja on ikka eesti rahvusest! Aga muidu on kõik lahendatav – pole hullu, saame hakkama!"

MIS EDASI SAAB?

Küsimuse peale, et mis saab 20-30 aasta pärast, jääb ema mõttesse. „Kui aus olla, siis ma ei tahagi selle peale mõelda, kuigi loodan, et selle aja peale on asjad paremuse

poole liikunud. Loota on, et liikumispuudega inimesed saavad siis rohkem abi kui praegu. Aga hetkel on hea, et saan Ergo endaga kaasa võtta ja saame koos kodus olla."

Hooldekodu peale nad praegu ei mõtle, sest ema töötab ise sotsiaaltöötajana hooldekodus ning teab, et hooldekodu praegusel kujul Ergole ei sobiks: ta vajaks noorte, aga mitte hooldatavate vanurite seltsi. „Kahjuks on hooldekodud mõeldud eelkõige vanuritele või siis sügava vaimupuudega inimestele," leiab ema, et sotsiaalsüsteemi tuleks muuta.

Ergo kodule kõige lähem hooldekodu või asenduskodu ei jää mitte Tartu ega Rapla kanti, nagu võiks arvata, vaid hoopis Vändrasse, kus aasta tagasi avati uus asenduskodu. „Kui ma tahaks nüüd Ergo sinna panna, tekib kohe ridamisi probleeme," räägib Helle Klükmann. „Esiteks on sinna juba praegu hirmpikad järjekorrad, teiseks on liikumispuudega lastel väga raske sinna ise saada."

ERGOL ON PALJU ORGANISEERIMISVÕIMET

„Transpordiga on veidi raske, sest abistajaid on vähe," jätkab ema. „Inimesed nagu kardaksid midagi. Kui sõidame rongiga, oleks vaja abi Ergo ratta sissetõstmisel, aga kui ühele vaguniuksele lähened, siis pagevad sealolijad teisest uksest välja või eemale ja vastupidi. Vahel on see veidi naljakaski. Ühesõnaga: Eesti inimesed pelgavad aidata, või siis ei ole neile seda õpetatud."

2011. aastal sai Ergo ka päevakeskuse teenust. Algul käis Ergo päevakeskuses kaks korda nädalas, siis aga vaid korra nädalas. Probleemiks ikka transport, sest liikumine on raske ja kulukas. See oli päevakeskuse ja hoolekande teenuse aastane projekt, millest inimesed eriti osa ei tahtnud võtta, kuigi see oli kõigile soovijatele tasuta. Nüüdseks on see projekt läbi ja päevakeskuse teenus tasuline.

Ergol on ülimalt hea organiseerimisvõime ja kui talle ikka miski meeldib, siis läheb kohe „põlema". Ka selle kolmerattalise ratta organiseeris ta endale ise.

ERGOST RÄÄGIB SUIVI VAGA AS HOOLEKANDETEENUSTEST:

„AS Hoolekandeteenused käivitas 2011. aasta maikuus projekti „HOTE projekt – kombineeritud kodu- ja päevahooldusteenuste pakkumine hoolduskoormusega isikute töölerakendumise toetamiseks". Projekti kestus oli üks aasta. Mina olin selle projekti raames Ergo hooldaja ja toetaja. Käisin Ergo ja paari teise hoolealusega Mõisamaal päevakeskuses. Osalesime mitmel üritusel Mõisamaa hooldekodus, nagu näiteks jõulupeol. Käisime Haapsalus ekskursioonil, Toris spordipäeval. Käisime Järvakandi Klaasimuusumis, Rapla Hooldekeskuse hoovis kontserdil. Ergo sai Mõisamaa päevakeskuses osaleda diskol. Ergole meeldib väga tantsida. Tänu sellele projektile sai Ergo ja ka teised projektis osalejad kodudest välja ja nende elu oli ühe aasta vältel palju põnevam ja tegusam. Nende lähedased said puhkust ja tegeleda kas töö otsimisega või asjadega, milleks muidu palju aega ei jätkunud. Kurb oli, kui selle projekti aeg otsa sai ja nad oma kodude seinte vahele tagasi läksid."

Helle Klükmann, Ergo Solovjov ja Suivi Vaga.

Anne-Ly Pedaja

Rapla Hooldekeskuse juhataja ANNE-LY PEDAJA

TEKST: Janek Muru
FOTO: Kalev Lilleorg

Anne-Ly Pedaja on pärit Viljandimaalt. Pärast meditsiinikooli lõpetamist töötas ta ühe väikese Viljandimaa küla velskripunktis. Kui see suleti, haaras Anne-Ly kinni tuttava kutsest tulla tööle Raplamaale – Alu velskripunkti. Seoses linna ja valla ühinemisega ja sellest tekkinud muutustega suunati ta varsti tööle Rapla hooldekeskusesse medõeks.

Hiljem, kui ka medtöötaja ametikoht kaotati, pakuti talle samas asutuses hooldusjuhi kohta, kus ta töötas kuni 2011. aasta oktoobrini, mil endine juhataja lahkus ametikohalt. 2012. veebruaris lõpetas Anne-Ly Tallinna Pedagoogilise Seminari sotsiaaltöö osakonna ning kinnitatigi Rapla hooldekeskuse juhatajaks.

MISSUGUSED ON RAPLA HOOLDEKESKUSE TEENUSED JA KLIENDID?

Rapla hooldekeskus pakub järgmisi teenuseid:

- avahooldusteenus;
- ööpäevaringne hooldus;
- sotsiaalkorterid;
- sotsiaalpinnad;
- kriisiteenus;
- kriisiteenus emale ja lapsele;
- töötute rehabiliteerimine;
- tugikeskus;
- päevakeskus (supiköök);
- saunateenus;
- pesemisteenus;
- invatransportteenus.

Meie tegevuse eesmärgiks on tagada eakatele ja puuetega inimestele võimalik parim füüsiline ja sotsiaalne heaolu, osutada neile abi toimetulekuraskuste kergendamisel, parandada sotsiaalsete erivajadustega inimeste elukvaliteeti ja enesega toimetulekut, viia arendavad tegevused seosesse tegeliku eluga, tugevdada sotsiaalsete erivajadustega inimeste eneseteadvust ja eneseusaldust ning arendada neis iseseisvust. Samuti rendime ruume Rapla maakonna Puuetega Inimeste Seltsile.

Käesoleval, 2013. aastal, on hooldekodu statsionaarses osakonnas 50 klienti. Rapla Hooldekeskusesse ööpäevaringsele hoolduse võetakse esimeses järjekorras kliente, kes on kantud Rapla valla elanike registrisse. Kohalik omavalitsus aitab osaliselt või täies mahus finantseerida koha maksu. Tihti soovitakse kohta hoolduskeskusesse kiiresti ning siis pakume võimalust pöörduda teiste hooldekodude poole, sest meil siin käivad asjad ikkagi üldjuhul järjekorra alusel.

Rapla Hooldekeskusel on ka oma allasutused.

Alu Sotsiaalmaja – siin elavad sotsiaalselt mitte toimetulevad isikud. Tööd juhib asutuse koordinaator ning majal on ööpäevaringne mehitatud valve. Majas elab 20 klienti, kes juhendajate abiga peavad korras hoidma maja siseruumid, väljaspool maja niitma muru, pügama hekki, riisuma lehti ning talvehooajal lund koristama.

Tugikeskus „Vahtra" osutab sotsiaalteenuseid Rapla valla vaimupuuetega ja psüühikahäiretega inimestele. Tugikeskus „Vahtra" projektitöö esmaseks partneriks on MTÜ Raplamaa Vaimupuudega Inimeste Tugiühing. Tugikeskuses osutatakse teenust vastava rehabilitatsiooniplaani alusel. Vastavalt lepingutele osutab tugikeskus „Vahtra" igapäevaelu toetamise teenust ka teiste valdade inimestele. Hetkel on igapäevaelu toetamise teenusel 18 klienti. Isikuid juhendatakse sotsiaalsete suhete loomisel, tööoskuste harjutamisel, igapäevaeluks vajalike oskuste kujundamisel ja aja planeerimisel. Huvitegevusringe jätkub igaks nädalapäevaks: näite-, muusika-, spordi-, kunsti-, kodundus-, puutöö-, arvuti-, suhtlusring. Kodundusring hõlmab toiduvalmistamist koos kõikide selleks vajalike toimingutega (poes käimine, toidu valmistamine, serveerimine, koristamine) päevakeskuse köögis. Toimuvad ühised vestlusringid, koos planeeritakse väljasõite ja ühisüritusi. Vaba aja tegevustena on võimalik kuulata muusikat, laulda karaoket, lugeda ajalehti, vaadata telerit ja mängida erinevaid laua- või arvutimänge.

Toetatud elamise teenust osutatakse 6 isikule Rapla Päevakeskuses ja ka isikute eluruumides. Tegevusjuhendaja külastab isikuid eelnevalt kokkulepitud päeval ja kellaajal isiku eluruumides, juhendab kliente majapidamistöödel, toidu valmistamisel, maksude/eluasemekulude maksmisel, eelarve planeerimisel, sisseostude tegemisel, avalike teenuste kasutamisel ja sotsiaalsete oskuste arendamisel. Toetatud elamise teenuse raames on võimalik osaleda arvutiõppe-, käsitöö-, näite-, muusika-, tantsu-, spordi- ja kodundusringis.

KAS ERIHOOLEKANDES OLEKS VAJA UUT REFORMI?

Oleks vaja küll! Erihoolekande teenuste kättesaadavus puuetega inimestele on murekoht: järjekorrad on liiga pikad ning ka teenuste kvaliteedile peaks riik rohkem tähelepanu pöörama. Olen arvamusel, et erihoolekande teenuste osutamiseks oleks vajalik riigi toetus valla poolt pakutavate teenuste majandamise katteks.

AJAKIRJANDUSES ON OLNUD JUTTU VÄGIVALLAST HOOLDEKESKUSTES. KUIDAS ON LOOD RAPLAS?

Rapla Hooldekeskuse allasutuste töö on koordineeritud nii, et võimalust vägivallatsemiseks ei teki. Asutuses töötavad valvurid ööpäevaringselt. Üksikutel vägivallajuhtudel on vajadusel abiks politsei.

MIKS HAKATAKSE SELLE PROBLEEMI PEALE MÕTLEMA ALLES SIIS, KUI PROBLEEM KÄES?

Kahjuks on see nii, et vigu märgatakse alles siis, kui probleem juba tekkinud. Kipume rohkem tagajärgi likvideerima, mitte olukorda ennetama.

KUI PALJU RAPLA LINN-VALD TEID AITAB?

Kuna Rapla Hooldekeskus on kohaliku omavalitsuse allasutus, siis kogu süsteem on seotud KOV-ga. Asutusel on eraldi eelarve, millega me püüame kenasti toime tulla. Sotsiaalosakonna ja hooldekeskuse töötajatega on meil väga hea koostöö, mis omakorda loob hea pinnase teenuste pakkumiseks.

KUI PIKAD ON TÖÖPÄEVAD?

Rapla Hooldekeskuses töötab kokku 35 töötajat. Hooldustöötajatel ja valvuritel on 24- ja 10-tunnised ning ülejäänud personalil 8-tunnised tööpäevad.

KAS KEERULISE ISELOOMUGA KLIENTE ON KA?

On olnud ka dementseid inimesi, kes ei jaga üldse ööd ega päeva, kuid meil on siin õnneks ka selliseid töötajaid, kellel piisavalt tööstaaži, et nende inimestega ka hakkama saada. Siiski peaks olema nendele inimestele eraldi ruumid ja spetsiaalsed töötajad.

KUST SA AMMUTAD ENERGIAT?

Huvitun palju spordist, talvel ikka suusatan, kevadel sõidan rattaga ja suvel rulluisutan. Suurt vaheldust tööle pakuvad minu lapsed ja perekond. ■

RÄPINA AIANDUSKOOL – kool kõigile!

TEKST: Ulvi Mustmaa, Räpina Aianduskool täienduskoolituse ja arenguosakonna juhataja
FOTOD: Ulvi Mustmaa

Kui soovid olla õnnelik ühe päeva, joo ennast täis.
Kui kolm päeva, abiellu.
Kui kaheksa päeva, tapa siga ja söö see.
Kui soovid olla igavesti õnnelik, hakka aednikuks.
(Hiina vanasõna)

Räpina Aianduskool on vanim aiandusalast haridust pakkuv õppeasutus Eestis, tegutsedes järjepidevalt aastast 1924. Kool asub imeilusas looduslikus ümbruses – Võhandu jõe kaldal vanas, liikiderohkes mõisapargis. Ja võib arvata, et aianduskooli au pihta käiks mõne pargiosa käest laskmine – olgu selleks prantsuse stiilis pargiosa hekid-roosipeenrad, inglise pargi avatud vaated või metsapargi käänulised rajad. Täiendavat silmailu pakuvad omakorda kooliinimeste rajatud mitmesugused istutusalad ja kollektsioonid. Nii on igal aastaajal kuskil mõni nurk vapustavalt õitsemas või rabavat värvidemängu pakkumas. Ja kui talvisel ajal ongi värvi vähevõitu, siis pakuvad koolitundidele vaheldust klassiakende taga Võhandu jääl uisutavad kitsed ning akendest sisse piiluvad oravad.

Koolihooned (õppehoone, ühiselamud, praktikabaas) on tänaseks kõik renoveeritud ning Euroopa parimal tasemel. Koolimajas on võimalik liikuda ka ratastooliga, erinevaid korruseid ühendab lift.

Räpinas õpetatavad erialad on kõik kas ilusad (floristika, tekstiilitöö), tervislikult toitvad (aiandus) või lihtsalt loodusest lugupidavad (keskkonnakaitse) või kõik kolm eelpoolnimetatut kokku (maastikuehitus). Nende nappide pealkirjade tagant võib leida nii seenekasvatust, vitspunutisi, mesindust, ehete valmistamist, loodusfotograafiat, jahindust, ruumikujundust kui projektide kirjutamist.

Räpina Aianduskool on Eesti kutseharidusmaastikul eriline, kuna kooli ligi 750-liikmelises õpilasperes õpivad kõrvuti nii mitmekordse kõrgharidusega õppurid kui ka hariduslike erivajadustega noored. Viimastel on samuti võimalik õppida kõikidel erialadel, kuid eriala valikul soovitame nõu pidada meie kutse- ja sotsiaalnõustajaga – näiteks floristika erialal peab inimene teadlik olema oma allergiaprobleemidest, maastikuehituses aga on oluline hea füüsiline vorm.

Räpina Aianduskoolis õpivad aiandust ka Maarja Küla noored. Valikainetena kuuluvad nende õppekavasse ka tekstiili- ja puutöö.

Aianduskooli õpetajad on omandanud oskuse õpetada nii ühtesid kui teisi – nii eelnevalt kõrgelt harituid kui ka neid, kelle jaoks on vaja rohkem aega. Erivajadustega toimetulekuks rakendatakse koolis mitmesuguseid tugimeetmeid: on olemas kutse- ja sotsiaalnõustaja, psühholoog, õpiabi ümarlaud, tugiõpilased.

Kõik kokku – aiandus, park, tegevus vabas looduses ja loodus ise – omavad tugevat teraapilist toimet ja seda eriti vaimse puudega inimestele. Mõnus elukeskkond ja töö värskes õhus viib paratamatult mõtted mujale.

Kuid loodus annab vastu ka tänu ja tunnustust. Mõelda, et sinu külvatud seemnest tärkab taim, millest hiljem sirgub suur ja sajandeid vanaks elav pargipuu, ei maksa sugugi vähe. Aga ka rõõm suvelillest, oma kasvatatud porgandist ja kurgist annab püsiva tunnustuse ja tagab endaga parema läbisaamise.

Aiandusteraapia tugineb väga lihtsal põhimõttel – kui hooldad taime, siis taim hooldab sind. Teraapilise aiatöö eesmärgiks on inimese heaolu edendamine taimede ja aiatöö abil. Vältimatu ei ole ise aiatööd teha, vaid võib ka nautida teiste saavutusi/tehtut ja nautida ümbritsevat rohelust. Aiandusteraapia eesmärgiks on inimese heaolu taseme tõus, elukvaliteedi paranemine, toimetulekuu toetamine ja rehabilitatsioon. Vahenditeks on taimed aias, tegutsemine ja loodus. Nii võib loota, et kunagi ehk saab Räpina Aianduskoolist üks Põhja-Euroopa mainekamaid aiandusteraapia keskusi.

2012.-2013. õppeaasta algas renoveeritud õppehoones. Õppe- ja elamistingimused on Euroopa parimal tasemel.

Hetk maastikuehituse lõpueksamilt.

Fruktodisain.

Rododendronid.

Õpilased eksamiks valmistumas.

Aiatööd teevad tuju heaks!

TEGUSAMA ELU
KODUD TARTUS

Tegusam elu – sellest mõtteviisist juhindume iga päev, kui loome klientidele võimalusi aktiivseks ja mitmekülgseks eluks kogukonnas. Tartu Kaunase Kodu kuulub AS-i Hoolekandeteenused kodude-võrgustikku, kus pakume teenuseid vaimse erivajadusega täiskasvanutele. Tartu Kaunase Kodu korterid asuvad Annelinnas Kaunase puiesteel ja Mõisavahe tänaval.

TEKST: Kadri Lehenurm, AS Hoolekandeteenused infojuht
FOTOD: erakogu

Tartu Kaunase Kodus osutame kogukonnas elamise teenust vaimupuudega inimestele, Mõisavahe tänaval asuvates korterites pakume psüühilise erivajadusega inimestele toetavaid teenuseid. Teenused võimaldavad erivajadusega inimestel juhendamise toel omaette elada ja toetatult tööd teha ning kasutada linnakeskkonna pakutavaid võimalusi oma tööelu ja vaba aja korraldamiseks. Milline teenuseliik on sobivaim, sõltub inimese toimetulekuvõimest. Kõiki teenuseid pakume nii lühi- kui pikaajalistena.

Tartu Kaunase Kodus pakume:

- **kogukonnas elamise teenust;**
- **igapäevaelu toetamise teenust;**
- **töötamise toetamise teenust;**
- **toetatud elamise teenust.**

Meie teenused on paindlikud – teenuse pakkumisel lähtume alati selle saaja soovidest ja vajadustest. Oleme avatud koostööks erivajadusega inimese lähedastega, keda kaasame võimalikult suurel määral sobivaima teenuse kujundamisse. Meie töötajad on kogenud ja koolitatud, tuginedes parimale erialasele oskusteabele. Pidev täiendõpe ja meie töötajate suur pühendumus aitavad meil pakkuda kaasaegset ning kvaliteetset teenust.

Väga oluliseks peame põimumist kogukonna tegevustesse ja ellu: tavapärases keskkonnas elamine võimaldab erivajadusega inimestel aktiivselt osaleda ümbritseva kogukonna elus.

Loome tingimused selleks, et olla ise aktiivne ja korraldada oma igapäevaseid toimetusi nagu kodus. Igapäevaste majapidamistööde, toiduvalmistamise ja tubade korrastamise eest hoolitsevad elanikud ise. Kodus on sõbralik ja hubane õhkkond, kus on hea ja rahulik olla – nii nagu kõigis teisteski kodudes, kus koos toimetatakse igapäevatoimetusi, jagatakse muresid ja rõõme ning nauditakse väljastpoolt tulevaid üllatusi ja väljakutseid. Üheskoos peetakse sünnipäevi ja tähistatakse rahvakalendri tähtpäevi. Kodu elanikud võtavad sageli osa Tartus toimuvatest sündmustest ja korraldavad ise sõpradele üritusi.

Meie eesmärgiks on pakkuda erivajadusega inimestele võimalust teha võimetekohast tööd. Tööhõive edendamiseks ja sissetuleku tagamiseks abistame kliente igakülgselt, juhendame töises väljaõppes, aitame vajadusel töötukassa toimingutes ja aitame kasutada pakutavaid teenuseid koolituseks ja lisaväljaõppeks.

Teeme koostööd kohaliku kogukonnaga, et pakkuda kodu elanikele tööd kohalike ettevõtjate ja majapidamiste juures, näiteks põllu- ja aiatöödel, sise- ja välikoristustöödel, aga ka erinevatel pakkimis- ja komplekteerimistöödel. Mitmed meie Tartu kodude elanikud töötavadki igapäevaselt avatud tööturul.

Meie professionaalne abi toetab võimetekohast arengut ja pakub mitmekülgseid võimalusi aktiivseks tegutsemiseks. Avardamaks töötamisvõimalusi, pakume võimalust tegeleda käsitöö ja kunstiga ning müüa oma loomingut käsitöölaatadel ja poes.

Erinevate huvialadega saab tegeleda kodu ruumides või kasutada Tartu linna pakutavaid võimalusi – külastatakse kohvikut ja raamatukogu, käiakse kinos, teatris ja kultuuriüritustel, kasutatakse ujulat ja spordiväljakut. Pakume parima võimaliku elukvaliteedi tagamiseks sobivaid

elamistingimusi ja kvaliteetseid teenuseid. Kogukonnas elamise teenust pakume Kaunase puiesteel selleks kohandatud korterites, kus kodu südameks olevat ühist köök-elutuba ümbritseb kaksteist üheinimesetuba. Toetavaid teenuseid pakume Mõisavahe tänaval kahes kõigi mugavustega korteris. Meie uksed on alati meie kodude elanike lähedastele külaskäikudeks avatud.

Lisainformatsiooni AS-i Hoolekandeteenused erinevate teenuste ja nende rahastamisvõimaluste kohta leiab veebilehekülje **www.hoolekandeteenused.ee**. Samuti ootame teie kõnesid teenuste infoliinil 53 40 75 94 tööpäeviti kl 10-16.

Informatsiooni saamiseks Tartu Kaunase Kodus pakutavate võimaluste kohta olete oodatud meile külla või saate meile helistada või kirjutada alljärgnevatel kontaktidel:

Tartu Kaunase Kodu

Kaunase pst 81-1, 50708 Tartu

Üldtelefon: 687 8450

Meiliaadress: kaunase@hoolekandeteenused.ee

Külas loomade varjupaigas.

Puude istutamine toob rõõmu südamesse.

Musitseerimas.

KOKKUVÕTE

Tartu Kaunase kodudes on vaimupuudega inimestel hea elada. Siin saab nii töötada, puhata kui ka tegeleda oma hobidega. Elanike sõbrad ja sugulased võivad neil külas käia.

Puhkehetk lastega.

TAASTUSRAVI & ÕENDUSKODU BENITA

TEKST: Keit Kaal-Meri, Turundus- ja müügijuht
FOTOD: Benita

BENITAST

Hubase miljööga Benita asub 35 km kaugusel Tallinnast, väikelinna Keila lähistel. Paldiski maanteelt hõlpsasti ligipääsetav maja jääb kõrgete mändidega metsatuka varju, pakkudes kliendile privaatset ja rahulikku elukeskkonda. Benita ühe- ja kahekohalised toad ning apartemendid (kokku 110 kohta) on kaasaegsed ja mugavad, helged ja avarad üldruumid loovad maitsekalt koduse olustiku.

Benitas on kliendi jaoks mugavalt ühendatud mitmed sotsiaalhoolekande-, tervishoiu- ja majutusteenused. 2008. aastal avatud õdusa liigendusega majas on kodu eakatele ja liikumispuudega täiskasvanutele, hooldushaigla, invahotell, rehabilitatsiooniteenuse keskus.

Ööpäevaringne õendushooldusabi valmisolek, tervise taastamist toetavad raviprotseduurid ja lõõgastus, füsioteraapia ning liikumine vabas õhus on sobilik teenustevalik kõigile meie klientidele, kes vajavad igapäevaelus rohkemal või vähemal määral abistavat tuge, nii eakatele kui füüsilise puudega täiskasvanule. Lisaväärtust loovad vaheldusrikkad rühmategevused ja kultuuri- ning muusikaüritused. Privaatses sünnipäevaruumis saab koos pere ja sõpradega soovi korral rõõmsa koosolemise korraldada, maja kohvikust saab ka maitsva koogi tellida.

INVAHOTELL

Benita on Eesti ja Baltikumi ainus teadaolev invahotell (kuni 40 kohta).

Hea ligipääsetavusega maja esimesel korrusel on ruumikad invavarustusega hotellitoad ja üldruumid. Erineva suurusega tubadel on suured rohelusse avanevad terrassid.

Võimalus on korraldada ka suuremaid-väiksemaid seminare, pakume maitsvat hommiku-, lõuna- ja õhtueinet ning igapäevaselt on avatud kohvik värskete küpsetiste valikuga. Hiljutisel külaskäigul Benitasse andis lahket tagasisidet ka Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu väike seltskond: „Benita asub looduslikult kaunis kohas ja maja ees parklas on piisavalt ruumi leida autole sobiv koht maja sissepääsuni viiva unikivist kõnnitee läheduses. Unikivist kõnniteed on ka maja ümber jalutamiseks. Majja sisenemine on takistusteta, eriti mugavaks teevad sisenemise automaatselt avanevad uksed. Hoones sees on hea liikuda madalate uksepakkude tõttu ja korruste vahel liikumiseks on mugav kasutada invanõuetele vastavaid lifte. Hotellitoad on mugavad, majas on head võimalused vaba aja veetmiseks. Klientidele kasutamiseks on invaroller, ratastool ja ratastega tugiraam pikemate vahemaade läbimiseks. Koht on sobiv liikumispuudega inimeste hoolekandeks kui ka liikumispuudega inimeste hotelli majutamiseks.“

KODU EAKALE JA LIIKUMISPUUDEGA TÄISKASVANULE

2008. aastal avatud maja loodi väärikat elukeskkonda pakkuva eakate koduna. Tänaseks on meie klientide seas mitmeid rõõmsaid ja rahuolevaid püsielanikke ning seda võimalust pakume jätkuvalt ka kõigile uutele soovijatele. Samuti on võimalus muretuks elukorralduseks neile, kes vajavad oma lähedasele õdusat hoiukodu lühemaks ajaks, nädalavahetusest paari kuuni, olgu siis reisi tõttu eemaloleku ajaks või elukorraldusest tingitud muutustest lähtuvalt. Benitas on teretulnud eakad või füüsilise puudega täiskasvanud, kelle individuaalsetest hooldusabi vajadusest lähtuvalt pakume omalt poolt välja parima lahenduse. Alates 2010. aastast aga ei paku Benita enam teenust dementsust või Alzheimerit põdevatele klientidele.

HOOLDUSRAVI

Benita teisel korrusel on hooldushaigla tiib, mis pakub kõrgetasemelist ööpäevaringset hooldusravi ja tähelepanelikku hoolitsust. Meie juures tunneb klient end turvaliselt ja mugavalt, Benita asjatundlik meeskond on abiks igapäevaelu toimingutes (pesemine, riietumine, abi liikumisel jne). Korruse valgusküllased ja õdusad üldruumid võimaldavad klientidel soovi ja võimaluse korral ka ühiselt aega veeta. Suurepärase võimalusena värske metsaõhu hingamiseks on maja teisel korrusel suur terrass, kuhu on võimalik klienti haiglavoodiga sõidutada, et looduse hääli kuulata või raamatut lugeda.

REHABILITATSIOON

Alates 2012. aasta aprillist osutame Benitas ka riiklikku rehabilitatsiooniteenust puudega lastele, täiskasvanutele ja psüühilise erivajadusega klientidele. Eelkõige oleme spetsialiseerunud liikumis-, ärevus- ja depressioonihäiretega klientide rehabilitatsioonile. Rehabilitatsiooniteenust pakume nii individuaalteenustena kui programmipõhiselt. Benita rehabilitatsioonimeeskond hindab ka rehabilitatsioonivajadust ja koostab rehabilitatsiooniplaane.

Individuaalteenuseid osutame nii 5-päevaste tsüklitena koos majutusega kui ka regulaarsete päevateenustena. Näiteks on võimalik käia eelnevalt kokkulepitud aegadel teenusel päevasel ajal ja kindla spetsialisti juures, olgu selleks logopeed või füsioterapeut.

Parima kvaliteedi pakkumiseks ja meie klientide rehabilitatsioonieesmärkide täitmise toetamiseks eelistame pakkuda teenust programmipõhiselt. See tähendab seda, et teenusel on sarnase diagnoosiga kliendid ja kogu programm on üles ehitatud lähtuvalt just selle sihtgrupi vajadustest. Pakume programmipõhist lähenemist järgmistele sihtgruppidele:

- **psühhosotsiaalne sekkumisprogramm Parkinsoni tõvega isikutele;**
- **psühhosotsiaalne sekkumisprogramm meeleolu- ja ärevushäiretega isikutele;**
- **psühhosotsiaalne sekkumisprogramm intellektipuudega isikutele (kerge kuni mõõdukas vaimne alaareng).**

Eesmärgiga pakkuda professionaalset teenust kuuluvad Benita rehabilitatsioonimeeskonda füsioterapeudid, psühholoogid, eripedagoog, logopeed, sotsiaaltöötaja, meditsiiniõed, taastusarst. Rehabilitatsiooniplaanide koostamisel osaleb meeskonnatöös ka psühhiaater. Teenust pakume peamiselt eesti keeles, kuid osade teenuste pakkumisel tuleme toime ka vene keelt kõnelevate klientidega.

Rehabilitatsiooniteenus on korraldatud selliselt, et üldjuhul saabuvad kliendid 5-päevasele tsüklile pühapäeval kell 16 ja lahkuvad reedel kell 14. Teenusele saamiseks on vajalik eelnev registeerimine järjekorda. Registreerimise aluseks on Sotsiaalkindlustusameti suunamiskiri. Suunamiskirja taotlemiseks saab lisainfot veebiaadressilt: www.ensib.ee/rehabilitatsiooniteenus-5/.

Täpsema info Benita rehabilitatsiooniteenuste, -korralduse ning majutus- ja toitlustustingimuste ning registreerimise kohta leiate Benita kodulehelt: www.benita.ee/rehabilitatsioon/

KONTAKT

Benita kliendsuhete juht Kersti Gottlob nõustab Sind kõigi maja võimaluste osas meelsasti telefonil 67 44 600 või kirja teel Kersti.Gottlob@benita.ee Veebist leiad meid: www.benita.ee

Taastusravi & Õenduskodu Benita

Valkse küla (Niitvälja läheduses), 76616 Keila vald, Harjumaa, Eesti

Telefon 67 44 600 Faks 67 44 601
E-post info@benita.ee

www.benita.ee

Tere tulemast Benitasse. Leiame alati Teie jaoks parima lahenduse!

Taastusravi & õenduskodu Benita.

Margus Tsahkna

MARGUS TSAHKNA: taastusravi- ja rehabilitatsiooniteenuste ümberkorraldused peavad käima käsikäes

TEKST: Margit Liivoja, Riigikogu pressitalitus
FOTO: erakogu

Riigikogu sotsiaalkomisjonis oli 14. mail 2013 kõne all taastusravi korraldamise, efektiivsuse ja rahastamisega seotud probleemid ning samuti rehabilitatsiooniteenuste ümberkorraldamise vajadus. Arutelu oli initsieeritud Eesti Taastusarstide Seltsi poolt sotsiaalkomisjonile adresseeritud pöördumisest, kus väljendati muret seoses sotsiaalministri määrusega, millega kinnitati Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu ja mis kitsendab ambulatoorse ja statsionaarse taastusraviteenuse osutamist. Istungil osalesid lisaks taastusarstide esindusele ka Eesti Haigekassa, sotsiaalministeeriumi ning Eesti Puuetega Inimeste Koja esindajad.

Sotsiaalkomisjoni esimehe Margus Tsahkna sõnul oli arutelu üks eesmärke julgustada ministeeriumit antud valdkonnas tegutsema selle nimel, et teenuste pakkumine muutuks inimesekesksemaks, rõhutades rehabilitatsioonireformi vajalikkust. Komisjoni esimehe arvates peaks olema eesmärgiks taastusravi ja sotsiaalse rehabilitatsiooni tagamine koordineeritud tegevusena.

„Taastusravi ja rehabilitatsiooni teenuste ümberkorraldused võiksid käia käsikäes ja kooskõlastatult, mis võimaldaks saada parema teenuste kvaliteedi ning samas säästa vahendeid. Ootame sotsiaalministeeriumist rehabilitatsiooniteenuste reformi, mis lähiajal sotsiaalhoolekande seaduse muudatustena ka loodetavasti Riigikokku jõuavad," ütles Tsahkna.

Taastusarstide nimel esines ettekandega juhatuse liige Maarika Nurm, kes andis ülevaate taastusravi põhiaspektidest, rääkides nii taastusravi olemusest kui sellest, et ravis efektiivsuse saavutamiseks tuleb hakata tulemust mõõtma.

Taastusarstid leiavad, et oluline osa Sotsiaalkindlustusameti rahastatud rehabilitatsiooniteenuse ressurssidest tuleks suunata taastusravisse, kus selle kasutamine oleks oluliselt efektiivsem ja otstarbekam ning dubleerimist vähendav. Mujal maailmas kasutataksegi üht terminit – rehabilitatsioon, mis hõlmab endas nii ravi kui sotsiaalseid aspekte ning lähtutakse inimesest kui tervikust. Eestis on kujunenud olukord, kus sisuliselt üks tervik on lahutatud kaheks eraldiseisvaks valdkonnaks, mida juhitakse ja rahastatakse erinevalt. Samuti esineb hulk piiranguid nende sidustamiseks, nagu näiteks rehabilitatsiooniteenuse saamisel on tingimuseks puude olemasolu. Arstid on seisukohal, et taastusravi ning rehabilitatsiooniteenuseid ei saa üksteisest lahutatult juhtida ja planeerida.

Haigekassa esindaja nägi valdkonnas arenguvõimalusi ning arvas, et koostöös taastusraviarstidega on võimalik olukorda parandada. Ka sotsiaalministeeriumi esindaja toetas mõtet, et vastava arengukava raames tuleks sel teemal intensiivsemalt edasi minna. Puuetega Inimeste Koja esindaja rõhutas sotsiaalse rehabilitatsiooni olulisust, mida ei saa alahinnata, ning eelarvete liitmist ei toeta.

„Kogu süsteemi eesmärk peab olema inimese elukvaliteedi tagamine ning seetõttu ei tohi me lubada selle killustatud käsitlemist," rõhutas Tsahkna.

TSTA ELURUUMIDE kohandamise infopäev

Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet korraldas 10. aprillil 2013 Tallinna Puuetega Inimeste Tegevuskeskuses Endla 59. infopäeva teemal "Eluruumide kohandamine puuetega inimestele.„ ÜRO Puuetega inimeste õiguste konventsiooni peatüki 9. kohaselt tagatakse puuetega inimestele teiste inimestega võrdsetel alusel juurdepääs füüsilisele keskkonnale sh. hooned, teed, transport ja eluase.

TEKST: Janek Muru, peatoimetaja

Infopäeva eesmärk on laiemalt inimestele tuua eluruumi kohandamisest: milles eluruumi kohandamine seisneb, miks on seda vaja, kuidas on Tallinn toetanud eluruumide kohandamist jm. Astangu Puudealase Teabe ja Abivahendite keskus rääkis keskkonna kohandamise ja abivahenditealaste eksperthinnangute koostamisest.

Infopäeval tutvustasid ettevõtted üldiseid kodulahendusi, näidatati tegevusi, millega saab inimene kodus turvalisust parandada: MTÜ Jumalalaegas tutvustas kurtide alarmsüsteeme, Indome - kodulahendusi, Life Gear trepitõstukit.

See tähendab, et eluruumi kohandamine puudutab kõiki elanikke. Tallinna abilinnapea Merike Martinson ütles avakõnes, et Tallinna linnavalitsuse otsuse kohaselt hakatakse koostöös terve rea ametkondade ja puuetega inimeste organisatsioonidega ette valmistama ligipääsetavuse programmi kogu Tallinna kohta.

Tallinna abilinnapea Merike Martinson rõhutas, et ta on teadlik Tallinna puuetega inimeste poolt tehtud auditist linna erinevate piirkondade ligipääsetavuse fikseerimise kohta. Kahjuks puudub seni ühtne plaan.

10. aprilli linnavalitsuse istungil võeti vastu otsus, et selle aasta sügiseks peab valmima audit kogu Tallinna linna ligipääsetavuse kohta ja mitte ainult liikumispuuetega vaid ka kurtide, pimedate kui ka lapsevankritega liiklejatele. Audit ei puuduta ainult tänavaliiklust vaid ka ühiskondlikke hooneid ja ehitusi, mida tavakodanik peaks normaalse elukorralduse tagamiseks külastama. Auditile lisandub muudatuste loetelu, mis peavad saama teoks lähema nelja aasta jooksul.

See oli jutt, aga vaja oleks rääkida ka ikkagi inimese kodust. Kodu on inimese kindlus ja kodu peab olema turvaline ja seal peab inimene saama ka vabalt liikuda..

Abilinnapeana Merike Martinson on tõstatatud probleemiga kokku puudunud 2006. aastast alates. Sel ajal oli kohandamise kulude katmiseks ette nähtud 150 000 krooni, aga esialgu ei osatud seda kuidagi kasutada. Aastatega see summa küll kasvas, aga siis tabas meid „mäsu" ja suur segaduste aeg ja ehituste seisak. Nüüdseks on see summa 30 000 eurot. Selle raha jaotamine ja kasutus vajaks süsteemset lähenemist. Puudealase Teabe ja Abivahendite Keskuse nõustaja Sirli Hinn tõi ettekandes välja eluruumide kohandamise kulu hüvitise taotlemise protsessi elemendid:

- **nõustamine;**
- **kodukülastused;**
- **eksperthinnangud – vajaduste hindamine, ehitusekspert;**
- **avalduse vastu võtmine;**
- **vajalikes töödes kokku leppimine ja tööde järjekorra ajastus;**
- **tööde teostaja leidmine;**
- **kohandustööde teostamine;**
- **tööde vastuvõtmine;**
- **eelneval kokkuleppel rahade üle kandmine, mille kohta peavad eraldi arvestust linna osade valitsused.**

Seni on sagedasemad probleemid sissepääsud korrusmajades ja eramajades, vannitubade kasutus, ligipääsude puudumine tualetti ja pesuruumi, ukseavade laiendamine, lävepakkude eemaldamine jne. Sotsiaaltöötaja unistab sellest, et tulevikus projekteeritakse ja ehitatakse kõik kortermajad ligipääsetavaks. Ka universaalne disain peaks olema igapäevane elu osa. Ühiskonnas ei peaks mitte midagi tegema spetsiaalselt puuetega inimeste heaks - kõik teostatu ja ehitatu arvestab juba iseenesest kõigi kodanikke heaolu ning võimalusi. Ka peaksid inimesed spetsialistide käest rohkem abi küsima. Näiteks Puudealase Teabe ja Abivahendite keskus **Tel: 687 7274 Tel: 687 7250, ptak@astangu.ee, www.abivahendikeskus.astangu.ee**.

See võimaldaks saada vajalikku infot ja teisalt õigeaegset abi. Olge julgemad küsima, küll siis ka abi saab. ■

Vanalinna Hariduskolleegiumi noored Ibseni kuju kompamas.

ERILISED INIMESED KUMUS

TEKST: Jane Meresmaa-Roos,
Kumu haridusprogrammide kuraator
FOTOD: Jane Meresmaa-Roos

Kumu on muuseum, mis on avatud kõigile inimestele. Ükski muuseum ei saakski eksisteerida ilma inimeseta. Kunsti loojad on inimesed ja kunsti vaatajad on inimesed. See, et kunsti vaatamine ja kogemine sügavamaks muuta, loob Kumu Hariduskeskus oma näitustele muuseumitunde. Kui tavaliselt osalevad muuseumitundides lasteaiarühmad ja kooliõpilased, siis tänaseks on Kumu Hariduskeskus juba üle aasta viinud läbi programme ka erivajadustega inimestele.

Kõik sai alguse ühest lõunalauas kuuldud repliigist, mis kirjeldas ühe erivajadusega inimese tunnet muuseumi kohta. See inimene ei teadnudki, et ka talle on lubatud muuseumi külastada, kuna eeldas, et muuseum ei ole kõigi jaoks.* Selline lause tekitas minus tugeva reaktsiooni, et Kumu peab kindlasti olema muuseum, mis loob oma erivajadusega külastajates tunde, et nad on alati siia oodatud ja et muuseumis käia on hea ja huvitav.

Hetkel on Kumus toimunud juba kolm projekti, mis on algatanud koostöö muuseumi ja erinevate sotsiaal- ja tugikeskuste vahel. Kuna muuseumi avalikud ruumid on ratastooli-sõbralikud – eri korrustele viivad liftid ja/või kaldteed, siis saavad haridusprogrammides osaleda ka liikumispuudega noored.

Kumu asub Lasnamäe paese nõlva ja Kadrioru pargiroheluse piirimail ning esimestesse muuseumitundidesse kutsusime muuseumi läheduses asuvaid keskuseid. Külas käisid Käo Päevakeskuse kliendid, Tallinna Lastekodu Lasnamäe osakonna ja Laagna Lasteaed-Põhikooli lapsed. Muidugi tulid heameelega kohale ka tegusad ja tublid noored EIT Tugiliisust, Tallinna Tugikeskusest Juks ja Käo Põhikooli lapsed. Kõik projektis osalenud keskused andsid positiivset tagasisidet, avaldades soovi osaleda ka järgmistes Kumu hariduskeskuse läbiviidavates haridusprogrammides.

Talveperioodil tegi Kumu koostööd Niguliste muuseumiga. Jõuluajal oli just väga palju soovijaid, kes tahtsid osaleda Niguliste muuseumitundides. Programmides käisid põhiliselt intellekti- ja liitpuudega lapsed, noored ja täiskasvanud. Kohale tulid isegi Tartu Maarja Tugikeskuse noored. Tagasisidena kinnitas ka Päevakeskuse Käo sotsiaaltöötaja Silvia Looveer, et sellised projektid loovad võimaluse just intellektipuudega inimestel harjuda erinevate keskkondade ja muutustega. Kõige soojemalt mõjuvadki osalejate naeratus, silmade sära ja tegevusjuhendajate toetavad sõnad. Just see annab jõudu ka järgmiste programmide tegemiseks.

KÄEKÕNE

Sellel kevadel oli Kumus avatud Jaan Koorti skulptuuride näitus, mis oli justkui loodud nägemispuuetega inimestele. „Käekõne“ sõna on mitmetähenduslik. Esiteks seostub see inimestega, kes kõnelevad oma käte abil, ja inimestega, kes tunnetavad maailma läbi puudutuse, aga ka skulptoriga, kes kõneleb oma loomingu läbi, viimisteledes teoseid oma kätega, jättes skulptuuride sügavusse ja pinnale oma „käekõne“.

Näituse kuraator Juta Kivimäe andis heatahtliku nõusoleku, et võime oma haridusprogrammis kaheksat skulptuuri puudutada. Kujusid võisime katsuda ainult valgete kinnastega ning puudutasime neid ettevaatlikult. Selline tajumisviis andis läbi käe teada, kas skulptuur on sile, krobeline, sametine, külm, kare, sügavate vagudega või lainetav. Lisaks õppisime tundma erinevate materjalide iseloomu. Selleks olid väikesed näidised (graniit, liivakivi, pronks, kips, savi jne), mida igaüks sai põhjalikult katsuda ja uurida.

Haridusprogrammis keskendusime kujudele ja vormide-

le, proovisime ise võtta skulptuuride asendeid, uurisime portreede näoilmeid ja meeleolusid. Kuna nägemispuue ei võimalda asju visuaalselt tajuda, siis tunnijuhid olid eelnevalt selgeks õppinud skulptuuride täpse kirjeldamise, mis aitas kaasa ettekujutusele väljavalitud teostest.

Pärast näitusesaalis käimist läksime ateljeesse, kus igaüks sai ka ise oma käega loovtööd teha. Loovtööd tegime valge ja pehme plastiliiniga, mida oli hea vormida. Nägemispuudega lapsed ja noored tegid endale kunstniku abikaasa Mari Koorti portree. Teistel osalejatel oli võimalus teha ka oma öökull, kuna Jaan Koorti teoste hulgas oli kaks keraamilist kassikakku. Noored näitasid, kui loomingulised nad on, ning igaühe töö tuli eriline ja kaunis. „Käekõnes" osalejad olid kõik väga armsad ja soovisid, et Kumus veel selliseid skulptuuridepõhiseid tunde toimuks. Igasugune hea sõna on toetav ja inspireeriv. Kindlasti loome uue haridusprogrammi ka klassikakorruse kujude kohta.

Sügisel on plaanis võtta ette helikunst. Oktoobrist viime läbi muuseumitunni „Ennekuulmatus" näitusele, mis keskendub heli tekitamisele ja heli tajumisele. Tegelikult on Kumus veel palju ja põnevaid muuseumitunde, milles osaleda. Olete kõik Kumusse oodatud!

* *Bogdanova, J. (2011) Kunstiteraapia rakendamisvõimalused kunstimuuseumis. EKA Kunstipedagoogika osakond. Magistritöö, 31.* ■

Vahtra Tugikeskuse kliendid oma "Käekõne" tunnis valmistatud teostega.

Heleni Kooli lapsed ateljees loovtööd tegemas.

Heleni Kooli väikesed lapsed koos õpetajatega Koorti metskitsekuju uurimas.

Meie rühm "Terevisiooni" stuudios.

ERRi MUUSEUMI külastus Haabersti Klubimaja asukate silme läbi

TEKST: Haabersti Klubimaja liige Arkadi L., arvutisse sisestas Marko.
FOTOD: Kalev Lilleorg

22. mail 2013 käisime ekskursioonil muuseumis Tallinnas Gonsiori 27, kus on koos nii raadio kui ka televisioon ühtses organisatsioonis ehk Eesti Rahvusringhäälingus (ERR) ja külastasime mitut tegutsevat stuudiot: kolme suurt ja kolme väiksemat ning veel teisigi ruume, ja nägime, missugustes tingimustes ERRi televisioonipool töötab. Eks raadio- ja televisioonitöö ole mõnes mõttes nagu juveliiritöö: näiteks kui materjali lindistatakse 10 tunni jagu, siis sellest kasutatakse ära ainult 1-2 tunni jagu, kuna eetrisse mineva materjali hulk ei tohi olla isegi pool minutit pikem kui saatele eraldatud.

Näiteks kui „Pealtnägija“ autorisaade kestab pea tund, siis käesoleva hooaja viimase saate ettevalmistamine võttis aega terve aasta.

Väga põnevad olid ka mulaažid: kunagi olnud üks laps võtnud kätte „leiva“ ja hauganud sellest tüki, arvates et see on päris. ERR ei saa ju oma piiratud rahaliste võimaluste juures alati osta uusi toiduaineid, näiteks köögisaate vms tarbeks.

Saime proovida ka operaatoritööd. Lubati kaamerate nuppe katsuda ja kaameraid liigutada. Nägime, mis jäi kaadrisse, ja kuulsime, mida mikrofoni öeldi.

Käisime läbi ka „Aktuaalse kaamera“, „Vabariigi kodaniku“, „Terevisiooni“, „Pehmete ja karvaste“, „Kahekõne“ jts stuudiod.

Kõigis stuudiotes olid väga kõrged laed, kust rippus ligi 50 prožektorit. Mõnes stuudios olid ka augulised seinad, kuid need augud olid mõeldud ja tehtud selleks, et nendes suurtes ruumides ei oleks kaja. Mõne suure ruumi mõõtmed olid vast 70x50 meetrit põrandapinda ja 15 meetrit kõrgust.

Seda igasugust aparatuuri olid mõned väiksemad stuudiod nii täis, et saatekülalistele oli ruumi kõigest 20 ruutmeetrit: küll oli selliseid kaameraid, mis võtsid pilti nii 10 sentimeetri kui ka 10 meetri kauguselt, küll selliseid, mis pöörlesid ümber oma telje ja sõitsid edasitagasi, kui ka neid, mis tegid kõiki nelja liigutust üheaegselt. Viimaseid oli nii kerge juhtida, et isegi ekskursiooni juht Mai Mikiver liigutas ühte suurt ja võimast kaamerat kõigest ühe sõrmega.

Nägime ka vanu 1950. aastate telereid, mis olid mõõtmetega umbes 50x40 cm ja ekraaniga ainult 15x12 cm ja ei olnud muidugi lamedad, nagu praegu, vaid 40-50 cm paksused.

Nägime ka vanu magnetofone, mida lasti välja raadio ja televisiooni jaoks suurte 30 cm läbimõõduga lindikassettidega, vana grammofoni nagu sümfooniaorkestri suure vaskpilli tuuba mõõtmetes hääletoruga, esimesi mobiiltelefone, mis kaalusid mitu kilogrammi ja olid mõõtmetega 30x20x15 cm pluss aku ja mis töötavad ka veel praegu. Samas nägime ka kaasaegsemaid ja kaasajal televisioonis kasutatavaid aparaate.

Oli ka tube, kus olid igasuguste televisiooni „tegelaste“, enamjagu loomade maskid ja peakujutised, mida saime ka meie pähe panna ja end nendega pildistada lasta.

Ekskursioon oli nii huvitav, et isegi üks umbes kolmeaastane poiss pidas ligi kahetunnise ekskursiooni hästi vastu ja oleks veel edasigi jäänud, aga me pidime arvestama, et me ei tohi segada televisioonikorpuse tööd. Igal juhul oli see ekskursioon meile mitte ainult huvitav, vaid kauba peale ka veel tasuta!

TEKST: HAABERSTI KLUBIMAJA LIIGE TOOMAS P.

21. mail külastasime ERRi muuseumi, mis asub Televisioonimajas. Klubimaja juurest sõitsime trolliga number 6 Viru Keskusesse, seal istusime bussi 46 peale. Meie giidiks oli proua Harriet Toompere. Käisime kogu vana Televisioonimaja läbi. Proovisime lugeda televisiooniuudised,

lugedes nägime ennast teleekraanilt. Seal muuseumis oli ka väljas näitus vanadest kaugnägemise ja -kuulmise aparaatidest ehk televiisoritest (teleritest) ja raadiotest. Toompere rääkis, et need vanad teleseadmed on nii korda tehtud, et näitavad ka praegu pilti. Päev ETV muuseumis oli huvitav ja väga hea giidi poolt juhitud.

TEKST: HAABERSTI KLUBIMAJA LIIGE KLAARIKA

Muljed olid väga head. Mulle meeldis väga televiisoris olla ja meeldis ka nukutuba, kuna seal olid päris huvitavad nukud ja stendid. Päev oli väga huvitav ja me proovisime ise näidata ilmateadet ja kommenteerida. ■

Mai Mikiver ja hiiremaskiga külaline.

Vahvad hiired reas!

Vanade televiisorite ruumis leidus palju põnevat.

Maskid.

KOKKUVÕTE

Haabersti Klubimaja liikmed käisid muuseumis, kus tutvusid raadio ja televisiooni ajalooga. Eriti põnevad olid nukuruum ja vanad televiisorid.

Karaokevõistlus PÄRNUS

TEKST: Roman Gussev, Päevakeskuse tegevusjuhendaja
FOTO: Ave Aaslaid

Pärnu Haigla Psühhiaatria Päevakeskus korraldas 26. märtsil 2013 üle-Eestilise karaokevõistluse erivajadustega inimestele. Võistlusest võttis osa kaheksa asutust erinevatest Eesti paikadest: Kaunase Kodu, Valkla Kodu, Tori Sotsiaalmaja, „Vahtra" Tugikeskus, Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus, Päevakeskus Riia mnt 70, Koluvere Kodu ja Pärnu Haigla Päevakeskus.

Üritus toimus Pärnus Noorusemajas ja kokku tuli palju inimesi, et näidata oma oskusi ja mõnusalt aega veeta. Võistlusel esineti kolmes kategoorias: soolo, duett ja grupp. Soolokategoorias võttis osa 8 võistlejat, duetis 6 paari ja lavale astus ka 7 gruppi. Ettekandele tuli kümneid Eesti tuntud palasid, kaasaarvatud „15 magamata ööd", „Valged roosid" ja „Pistoda laul". Laulud oli niivõrd kaasahaaravad, et esinemiste ajal tantsisid inimesed saali keskel. Esinemistevaheliste pauside ajal aga nautisid osalised teed ja kohvi ning maiustasid küpsistega.

Võitjate valimisel kasutati demokraatia põhimõtet, mis tähendas, et iga asutus valis igas kategoorias välja oma lemmikesitaja. Parima soolo tiitli sai Kaunase Kodu lauluga „Võõra linna tuled". Parima dueti tiitli sai Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus lauluga „Sa lubasid tulla". Parima grupi võitjaks sai Pärnu Haigla Psühhiaatria Päevakeskus lauluga „Butterfly". Kõiki osavõtjaid peeti meeles tänukirjadega ja võitjaid autasustati värviliste diplomitega.

Ürituse üheks kõige meeleolukamaks sündmuseks oli karaokevõistluse rändkarika üleandmine. Karaokevõistlust korraldati Pärnus juba kolmandat korda ja eelmisel aastal võitis Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus. Sellel aastal läks rändkarikas Koluvere Kodule, sest teised asutused hindasid nende esinemisi kokkuvõttes kõige kõrgemalt.

Pärast ametlikku osa jäi lava vabaks ja kõik soovijad, nii kliendid kui ka juhendajad, said mikrofoni haarata. Soovijate järjekord ei tahtnud lõppeda ka viimase minutini ning lustimine oleks võinud veel tunde edasi kesta.

Tori Sotsiaalmaja rühm, vasakult: Kalju Kidra, Ülle Rohtlaan ja Viivi Haalen.

Võisteldi nii seistes kui istudes.

Ürituse kordaminekule aitas suures osas kaasa meie sponsor OÜ Prometei, keda sooviksime aitamise eest südamlikult tänada.

Kokkuvõttes jäid osalised väga rahule, sest laulmine teeb tuju rõõmsaks ja positiivseid emotsioone jätkus veel pikaks ajaks. Loodetavasti kohtume järgmisel aastal ja seniks jäägu teie südametesse kajama lause tänukirjalt: „Saatku teid muusika kogu elutee vältel!" ■

TEATRI NO99 KÜLASTUS

TEKST: Deniss Pogosjan, Vaimupuu ürituste korraldaja
FOTO: Eve Sõrmus

Nagu juba traditsiooniks saanud, korraldasime taas Vaimupuu klubi sõpradele midagi uut ja huvitavat, midagi sellist, mida ilma eraldi kokku leppimata ei olekski võimalik oma silmaga näha. 15. märtsil külastasime teatrit NO99, kus meile peeti loengut, mis rääkis teatri loomisest, selle ajaloost, tutvustati lavastuste loomise põhimõtteid ja palju, palju muudki.

Juba sissepääsu juures ootas meid teatri turundus- ja kommunikatsioonijuht Kätlin Sumberg, kes rõõmsameelselt ja soojalt võttis saabuvaid huvilisi vastu. All oodates juhtus meiega üks ütlemata vahva ja tore asi. Õnn oli ilmselt täna meiega ning meil õnnestus näha Teater NO99 ja praeguse aja üks kuumemaid ning populaarsemaid näitlejaid Marika Vaarikut, kes mängis mitu hooaega ühes populaarseimas sarjas „Kättemaksukontor". Peaks ütlema, et teatri fuajee võib algul tunduda küll tagasihoidlik, kuid suured sambad, marmorpõrand ja ütlemata uhke trepp, mis viib saalidesse, mida teatris on kaks, annavad kohe tunda, et tegu on mitte tavalise, vaid palju peenema ning erilisema hoonega. Juba poole trepi pealt saab laes näha monumentaalset maali, mille kallal kunstnik Tõnis Saadoja töötas terve 2012. aasta, saades valmis töö, mille sarnasega pole hakkama saanud ükski elav Eesti kunstnik. Laemaale on viimase sajandi jooksul valminud vaid kaks: Estonia teatris ja Vene kultuurikeskuses, mõlemad pool sajandit tagasi.

Pärast laemaali imetlemist astusime saali, mis oli üleni musta värvi. Nagu meile öeldi, siis selliseid teatrisaale, mis oleksid täielikult musta värvi, rohkem Eestis pole. Võtsime kohad sisse ja meie ette tuli NO99 dramaturg Eero Epner. Laval olid hetkel käiva lavastuse dekoratsioonid. Selgus, et kogu selle n-ö mustuse taga on imelised kipsornamendid, mida tavaline teatri külastaja ei pruugigi märgata, kuna nad on kaetud musta riidega. Eerol polnud sugugi kerge, kuna meie noored, olid väga julged ning küsimusi tuli nagu Vändrast saelaudu.

Enne NO99 teatrit asus samades ruumides Vanalinna Stuudio, kelle direktoriks sai 2004. aastal Tiit Ojasoo. Samal aastal sündis ka NO99, mida hakkasid juhtima Tiit Ojasoo koos oma elukaaslasega Ene-Liis Semperiga. Teatri nimes peituv number väheneb iga lavastusega ühe võrra nulli poole. Teatri esimene lavastus „Vahel on tunne, et elu saab otsa ja armastust polnudki" tuli lavale 2005. aasta veebruaris.

EIT Tugiliisu noored teatris NO99.

Saime teada väga huvitavast ja ilmselt ühest tähtsamatest ametitest teatris – inspitsient. See on inimene, kes peab enne etendust kontrollima kõike ja kõikjal: et laval oleks kõik omal kohal, et näitlejad oleksid kohal, et tehnika töötaks jne. Ja kui peaks juhtuma, et etenduse ajal kaob näiteks valgus, kellelgi hakkab halb vms, siis inspitsiendi ülesanne ongi kõik need probleemid lahendada. Tundub kerge ja huvitav töö, kuid tegelikkuses see on hoopis vastupidi. Inspitsient peab kõigiga hästi läbi saama, teadma kui mitte kõike, siis väga palju enamiku töötajate tööülesannetest ning leidma väljapääsu igast olukorrast. Vaevalt et selliseid inimesi palju on.

Teatrirahval oli meie seltskonnale valmis varutud veel üks vahva üllatus. Meile oli lubatud, et saame piiluda ruumi, mida näitlejad külastavad viimasena enne lavale minekut, ehk siis grimmiruumi. Kui palju vahvaid ja huvitavaid asju seal oli! Erinevad parukad, vuntsid, habemed. Nii lihtsalt saab muuta inimest kellekski hoopis teiseks!

Peaks ütlema, et NO99 erineb teistest teatritest selle poolest, et nad ei karda osutada ühiskonna kõige valulikumatele punktidele, mida väga tihti eelistatakse justkui mitte märgata. Tiit Ojasoo ja Ene-Liis Semper on koos lavastanud viimased kaheksa aastat. Selle aja jooksul on nad välja toonud 20 lavastust. Igal hooajal tuuakse välja kolm kuni neli uuslavastust. Teatril on püsiv 7-liikmeline trupp – **Rasmus Kaljujärv, Eva Klemets, Risto Kübar, Mirtel Pohla, Gert Raudsepp, Inga Salurand, Marika Vaarik**. Küsisin, kas teater on kuidagi kohandatud ka erivajadustega inimeste jaoks, mille peale meie meeldiva saatja Kätlin Sumbergi suust tuli üsna kiire: „Jah! Muidugi! Peaasi, et inimene, kes võiks abi vajada, annaks teatri perele oma tulekust varakult teada, et saaks leida just sellele inimesele sobiliku lahenduse. Teater NO99 on valmis igati abistama inimesi, kes on avaldanud soovi teatrisse tulla." Teatri aadress on Tallinn, Sakala 3, telefon 668 8791, ja e-posti aadress no99@no99.ee.

Kõik osalejad jäid külaskäiguga väga rahule.
Aitäh, Teater NO99! Kohtumiseni!

Kergejõustikusportlased Türil.

SUVINE kergejõustikuvõistlus Türil

TEKST: Kadri Lehenurm, AS Hoolekandeteenused
FOTOD: Teet Reier

6. juunil toimusid Türi staadionil kergejõustikuvõistlused, kuhu oodati sportima psüühilise erivajadusega inimesi üle Eesti.

AS Hoolekandeteenused korraldatud võistlusele saabus osalejaid Eestimaa eri paigust kokku 113. Võistlustest võtsid osa 14 AS Hoolekandeteenused kodu ja seekord esmakordselt ka külalised – sportlased Järva-Jaani Päevakeskusest, Käo Päevakeskusest ning Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskusest. Väljaspool arvestust võistlesid sportlasi saatnud tublid tegevusjuhendajad.

Võistluste kavas oli kuus ala. Toimusid klassikalased jooksualad: 60 meetri ja 400 meetri jooksud ning kaugushüppe, odaviske ja kuulitõukevõistlused. Võistkondlikult võisteldi pendelteatejooksus.

Vaatamata 28-le soojapügalale ja pealelõunal taevaluukidest valla pääsenud paduvihmale olid osalemislusti ja indu täis nii võistlejad kui ka neid toetavad abilised.

Arvestus käis eraldi naiste ja meeste osas ning vanusegruppides: kuni 35 aastastele ning vanematele. Auhinnati iga vanusegrupi kolme parimat. Esmakordselt oli välja pandud rändkarikas võistluste ülevõtjale, mis seekord läks Võisiku Kodule.

Türil korraldatud kergejõustikuvõistlus on AS Hoolekandeteenused algatatud traditsiooniline suvine spordivõistlus. Kes sel aastal osalema ei jõudnud, saavad seda teha järgmisel suvel, mil sportlik mõõduvõtmine taas aset leiab.

Lisaks korraldab AS Hoolekandeteenused sel suvel veel mitmeid üritusi, mis on avatud kõigile külalistele:

Kernu V laulupidu toimub 1. augustil Kernu mõisahoone pargis. Korraldaja Kernu hooldekodu. Laulupeo rongkäik algab kell 14. Oodata on ka välisesinejaid Märjamaa Folgi raames. Saab tulla nii osalema kui kuulama. **Kontakt: Raili Viljas, raili.viljas@hoolekanne.ee**

AS Hoolekandeteenused jalgpalliturniir toimub 28. augustil kell 12 Ida-Virumaal Sinimäe staadionil. Tegemist on meie traditsioonilise jalgpalliturniiriga, kuhu ootame sel aastal osalema võistkondi ka väljastpoolt. Korraldajad Sillamäe Kodu ja Sinimäe Kodu. **Kontakt Meelis Kattai, meelis.kattai@hoolekanne.ee**

4. Võisiku ümber järve jooks toimub 7. augustil, start kell 14 järve kaldalt. Tule jookse või kõnni ümber Võisiku paisjärve kauni looduse keskel! Distants 1,3 km. Parimatele auhinnad. **Kontakt: Annely Haidak, annely.haidak@hoolekandeteenused.ee; 77662356**

Nooleviskaja Türil.

Üks tore päev „VAHTRA" TUGIKESKUSES

TEKST: Deniss Pogosjan, Vaimupuu ürituste korraldaja
FOTOD:Kalev Lilleorg

Käisime külas „Vahtra" Tugikeskuses Vaimupuu kööginurka tegemas. Teekond Raplasse möödus ilma probleemideta, lobisedes kõigest ja mitte millestki. Nii ei pannudki tähele, kui olime juba Raplas, Vahtra tänaval, „Vahtra" Tugikeskuse maja ees. Väljast tundus see majake väike, kuid sisse astudes palju suurem. Ja õhkkond… oli kohe tunda, et seal oodatakse inimesi külla!

Pärast kallistamist ja tervitamist hakkasime vaatama, millega seal tegeletakse. Tulime just siis, kui tugikeskuse kliendid tegelesid kunstitööga. Igal pool majas olid noorte tehtud kunstiasjakesed. Hämmastas, millise innuga nad valmistasid neid asju, millise huviga nad rääkisid oma tehtud töödest. Seejärel siirdusime kööki, et teha süüa Vaimupuu kööginurga jaoks. Menüü oli üsnagi ahvatlev: soe tatrasalat ja marjakook. Suure huviga ootasime just tatrasalati valmimist, kuna keegi tulnutest polnud seda kunagi proovinud.

Alustada otsustasime koogist. Tegevusse olid kaasatud mitmed vahtrakad, kes samal ajal rääkisid oma plaanidest, soovidest ja muust. Kui kõik koogi jaoks vajalikud asjad olid välja võetud, võis koogitegu alata. Kuna kogu protsessi jäädvustasime fotokaameraga, lisas see meie ettevõtmisse palju elevust.

Noored olid väga tegusad ja oli tunda, et nad nautisid kogu protsessi. Sellest tekkis idee teha tulevikus telesaade, kus tegusad erilised noored valmistaksid toitu ja õpetaksid teistele, kuidas väikese rahalise kuluga valmistada lihtsat ja väga maitsvat toitu. See oleks paljudele suureks abiks.

Kui kook oli ahju pandud ja hakati tatrasalatit tegema, läksin mina teisele korrusele, panin klouniriided selga ja grimmi peale, puhusin õhupallidest lilled ja tulin alla. Oleksite te vaid näinud neid säravaid silmi, mis nägid neile külla tulnud klouni! – See oli unustamatu! Iga osaleja sai endale aktiivse tegutsemise eest kingituseks suure lille. Ja siis algas fotosessioon: soovijad said end koos klouniga pildistada. Soovisid kõik! Klounil oli siiralt kahju lahkuda, kuid midagi polnud parata, kallistades ja tänades kadus kloun sama ettearvamatult, nagu oli ilmunudki.

Kui kook ja salat olid valmis, võis söömapidu alata. Soe tatrasalat oli fantastiline! Üks ports, teine, kuid ikka ja jälle tahtis käsi panna lisaportsu. (Tatrasalati retsept ilmus maikuu Vaimupuu numbris ning on kättesaadav internetis www.vaimupuu.ee.)

Siis tõsteti lauale kook. See nägi imeline välja ning maitses veelgi imelisemalt! (Retsept lk 24.) Koogi ja kohvi kõrval jätkus juttu kauemaks.

Nii kahju, kui sellest ka ei olnud, pidime lõpuks lahkuma, et alustada oma teekonda Tallinnasse. Üks on kindel: tahan taas tulla sellesse majja, et veeta koos aega nende imeliste noortega ja nende fantastiliste juhendajatega! Suur tänu teile, vahtrakad!

Kloun tõi "Vahtra" Tugikeskusesse palju rõõmu ja tegi nalja.

KOKKUVÕTE

Vaimupuu käis külas "Vahtra" Tugikeskuses. Koos valmistati süüa Vaimupuu Kööginurga jaoks. Üllatuskülaline oli kõigi sõber Kloun!

Tallinna Bussijaama hoone.

TALLINNA BUSSIJAAM
arvestab ka erivajadustega inimestega

TEKST: Viivian Taal, Tallinna Bussijaam OÜ juhatuse assistent
FOTO: Tallinna Bussijaam

Tallinna bussijaam on alates möödunud aasta detsembrist tundmatuseni muutunud. 1965. aastal ehitatud bussijaama ootesaalipoolne osa lammutati kuni vundamendini maha ning samades piirides ehitati uus, avar ja väga valgusküllane hoone. Tallinna Bussijaam OÜ lähtus algusest peale eesmärgist muuta bussijaam nii optiliselt kui sisuliselt reisijatele paremaks ja mugavamaks. Loomulikult peeti silmas ka erivajadustega inimesi.

Uues bussijaamas on info igale reisijale kiirelt ja kergelt kättesaadav. Avasime infoleti, kus saab vastuse mis tahes küsimusele ning lahenduse tekkinud probleemidele. Infolett asub bussijaama peauksest sisenedes kohe paremat kätt ukse kõrval ning on avatud kl 8-20. Infolett on ka esimene koht, kuhu erivajadustega inimene pöörduda võib. Lisaks sõiduplaanide ning piletihindade infole saab sealt abi nii meie enda territooriumil liikumise kui ka laiemalt Tallinna ja Eesti kohta. Näiteks inva-WC kasutamiseks on võimalik pöörduda infoletti või otse turvatöötaja poole. Inva-WC pole pärast renoveerimist oma asukohta muutnud ning asub maja hoovis.

Avaram ootesaal annab võimaluse ratastooliga mugavalt liikuda nii saali esimeses pooles, kus on kassad ja infolett, kui ka uues kohvikus. Peaukse kõrval on lauge kaldtee, mis on varasemast kaldteest kindlasti palju mugavam.

Bussijaamas on erivajadustega reisijatel täpselt samasugused õigused kui igal teiselgi. See tähendab seda, et töötajad on abiks pileti soetamisel, antakse juhised, millisest peatusest buss väljub ning kuidas sinna saada. Soovi korral võib kutsuda saatjaks klienditeenindaja või turvatöötaja. Nii turvatöötaja kui bussijuht on abiks ka reisija bussi aitamisel.

Ainuke erinevus võrreldes tavareisijatega esineb teatud gruppidel erivajadustega inimestel piletihinna osas.

EestiVabariigi Ühistranspordiseaduse § 27 punkti 1 lõike 2 alusel saab tasuta sõita:

- **puudega laps;**
- **sügava puudega 16-aastane ja vanem isik;**
- **sügava või raske nägemispuudega isiku saatja;**
- **nägemispuudega isikut saatev juhtkoer.**

Õigused ja seadused kehtivad kindlasti lisaks Tallinna bussijaama territooriumile ka kogu Eesti Vabariigis, kuid kontrollorganit, mis jälgiks kõigi punktide täitmist, pole. Kindlasti saavad inimesed abi Tarbijakaitseametilt, kui asutusega otseläbirääkimised ei õnnestu.

Tallinna Bussijaam OÜ püüab olla innovaatiline nii infojagamises kui ka mugava ooteterminali osas, nii täna kui ka edaspidi. Samuti peame väga oluliseks reisijate tagasisidet ning tuleme esitatud soovidele võimaluste piires vastu.

Kommentaar firmast Taisto Bussid AS:

Alates 1. märtsist kehtima hakanud Euroopa Liidu määrus reguleerib muuhulgas ka puuetega inimeste bussitransporti. Praktikas bussiettevõtete jaoks see mingit sisulist muudatust endaga kaasa ei too. Taisto Liinid teenindab kaugliine bussidega, millel ei ole tehase poolt konstruktsiooniliselt ette nähtud eraldi võimalusi piiratud liikumisvõimega inimeste transpordiks ja uus määrus ei kohusta ka neid hankima. Senise praktika põhjal on piiratud liikumisvõimega sõita soovijatel tavaliselt oma abiline, kes nad vajadusel bussi aitab ja ratastooli või muu abivahendi pakiruumi paigutab. Nüüd, uue määruse järgi, pakutakse abi ka Tallinna bussijaama poolt. Mõistagi abistab ka vajadusel meie bussijuht, kui teda vastavalt juhendatakse ja bussijuht ise abistamiseks füüsiliselt piisavalt võimekas on. Eks piiratud liikumisvõimega inimeste reisimine on väga individuaalne, siin päris ühtset lähenemist ei ole. Alati on hea, kui piiratud liikumisvõimega klient teatab oma sõidusoovist ette meie klienditeenindusele telefonil 1882 või e-kirjaga info@taisto.ee, siis saab ka bussijuht lihtsamalt organiseerida situatsiooni lahendamise.

Reet Linna

Laulja ja saatejuht
REET LINNA

TEKST: Reet Linna
FOTO: ERR, Ülo Josing

Minu jaoks on kaks viimast aastat olnud eriti tegusad. Põhiteemaks on ikka „Prillitoosi" saade, mida teist aastat juhin. Teha igal nädalal 60 minutit vaatajale korda minevat materjali on päris väsitav ja keeruline. Meeskond on väike ja abilisi ka vähe, aga nüüd on ka teine hooaeg läbi. Et aga vaatajail oleks ka sügisel midagi oodata, teeme juba praegu uusi lugusid. Tegime kahepäevase sõidu Ida-Virumaale ja mai viimasel nädalalal müttasime Põlva- ja Setumaal. Paralleelselt olen ette valmistanud „Lauluga maale" salvestusi, mis algavad 1. juunist. Olen selle saate muusikatoimetaja. See tähendab kogu lauliku koostamist, ühe saate programmi järjestamist ja Gerli Padarile tekstide teemade etteandmist. Nii et tööd on kuhjaga!

Tänu „Prillitoosile" on üsna palju ka kohtumisi vaatajatega. Alles veetsin paar tundi Põltsamaal sealsete eakatega. Ja ega ma ka laulmist pole jätnud. Suvel on ees üsna mitmeid esinemisi Eestimaal.

Tegelikult ei oska ma paigal seista. Ilmselt olen see tüüp, kes peab kogu aeg liikuma. Kui on vaba nädalalõpp, siis on aed see, kus mulle meeldib olla. Seal on kogu aeg tegemist! Vaja uusi lilli istutada, rohida, roose väetada jne.

Ma kuulun inimeste hulka, kes ei oska „ei" öelda. Kuigi nüüd juba teen siiski valikuid. Küll loodetakse, et ma toetan rahaliselt kedagi, küll tahab keegi korterit saada jne. Täiesti uskumatuid küsimusi ja ettepanekuid võib tulla. Ja ikka n-ö vabatahtlikkuse tasandil.

Eestimaal ei ole vabatahtlikkus siiski veel väga populaarne nähtus. Olen üle kümne aasta olnud Tallinna kodutute patroon. Aga see tegevus ei ole siiski järjepidev. Kokku saadakse ikka rohkem jõulude eel ja ajal, kuigi vaja oleks pidevat jälgimist ja abistamist.

Minu tõeliselt südamelähedane projekt on Tartumaal. Tartu Maarja kooli tulevase Maarja Päikesekodu ehitus on saanud jalad alla. Patroonina olen korraldanud nüüd juba kolm aastat heategevuskontserte Tartu Peetri kirikus. Ja olen uhke, et need on tõesti õnnestunud, et minuga on ühinenud meie noored, missioonitundega artistid. Need armsad intellektipuudega lapsed vajavad uut kodu, vajavad hoolt ja armastust. Iga kord, kui üle pika aja jõuan jälle Tartusse Puiestee tänava koolimajja, siis tunnen end seal justkui kodus. See on nii sõbralik ja soe maailm! Ma imetlen neid lapsevanemaid, neid inimesi, kes elavad selles maailmas. Nendelt on väga palju õppida.

Olen juba aastaid puutunud kokku nii vaimupuudega kui ratastoolilastega. Ma mäletan aegu, kui kunagi sai Haapsalus kontserdil esinetud ja siis toodi selle ainsa sanatoorse kooli noored meid kuulama. Nii mõnigi artist vaatas kõrvale, ei osanud reageerida nende käitumise peale. See oli aeg, kus ratastoolis inimest ei tahetud avalikkuse ees väga näidata. Minul sellega probleemi ei olnud, ikka leidus ka nendega suhtlemiseks aega. Õnneks on ajad muutunud, kahjuks aga abivajavate laste arv pole vähenenud.

Kunagi just Haapsalus sain tuttavaks armsa ratastoolitüdruku Merlega. Meist said sõbrad pikaks ajaks. Ta on täpselt sama vana kui minu tütar. Tegin temast saate „Teated tegelikkusest" ja saime täita tema suure soovi. Nimelt ta armastas muusikat ja soovis väga laulda. Koos Karl Madisega tegidki nad selle tembu ära. Tänaseks olen kaotanud temaga ühenduse, aga mälestus on ilus ja mõtlen tema peale hea tundega.

Kuidas suhelda puudega inimesega, kellel on ka kunstnikuannet? Palju sõltub ju tema haiguse astmest, tema füüsilisest seisust. Tuleb osata õige nupu peale vajutada ja siis võib avastada, et selle kunstniku maailm on hoopis põnevam ja andekam kui paljudel neil, kes on seda kõrgkoolis õppinud. Ma ei oska kindlasti öelda seda, kuidas neid noori avada, nende anneteni jõuda, selleks on ikkagi spetsialistid. Kindel on see, et ühiskond ei tohiks intellektipuudega inimesi kõrvale lükata, nähtamatuks teha. Kõlab banaalselt, aga maailm, kus elame ja taevas, mis meie kohal – see on ju üks. Siia peavad ära mahtuma kõik. Ja nii ma soovin ilusat, päikeselist suve kõigile!

PUNASE SÕSTRA KOOK

TEKST: Taire Ehaver
FOTOD: Vaimupuu

Põhi:

200 G MARGARIINI

5 DL JAHU

1 DL SUHKRUT

0,5 TL KÜPSETUSPULBRIT

PUDISTA KOMPONENDID SÕRMEDE VAHEL PURUSEKS TAIGNAKS JA SURU SEE KÜPSETUS-PABERIGA KAETUD PLAADILE.

Pane peale:

500 G PUNASEID SÕSTRAID (VÕIVAD OLLA KÜLMUTATUD)

Kate:

4 MUNA

2,5 DL SUHKRUT

2 X 500 G HAPUKOORT

VANILJESUHKRUT

Klopi munad suhkruga lahti, lisa hapukoor, maitsesta vaniljesuhkruga (kui armastad väga magusat kooki, lisa veel suhkrut) ja kalla segu üle marjadega kaetud koogipõhja. Küpseta u 200-kraadises ahjus 25-30 min. Kook maitseb hästi nii soojana kui ka jahtununa.

Head isu!

OSALEDA ON LUBATUD KÕIGIL, KUID PILDI PEAB KINDLASTI OLEMA TEINUD VAIMUPUUDEGA ISIK!
NII SAAB NÄITEKS OSALEDA PERE, KUS ON KASVAMAS ERILINE LAPS, VÕI SÕBRAD, KES AITAVAD OMA VAIMUPUUDEGA SÕBRAL LUUA ERILIST PILTI.
OOTAME FOTOSID, MILLEL ON KUJUTATUD MÕNI TEGELANE, TEGEVUSPAIK VÕI OLUKORD TUNTUD FILMIST VÕI ANIMAFILMIST, SAMUTI FOTOD, MIS KUIDAGI SEOTUD MÕNE TEGELASE VÕI FILMIGA (PEALKIRJA, MOTIIVIDE VMT KAUDU). HINNATAKSE EELKÕIGE LOOVUST, VAIMUKUST NING SARNASUST, SAMUTI VÄLJENDUSRIKKUST JA EMOTSIONAALSUST, KUNSTILIST JA TEHNILIST TASET, LISAKS KUJUTATU FILMIVÄÄRTUST, HARULDUST JA ERAKORDSUST.
PARIMATEST FOTODEST VALMIB NÄITUS, MIDA EKSPONEERITAKSE COCA-COLA PLAZA'S. PARIMAD FOTOD AVALDATAKSE 2014. AASTA VAIMUPUU KALENDRIS.

VAIMUPUU JA COCA-COLA PLAZA
ESITLEVAD: FOTOKONKURSS

„Elu nagu filmis"

NÕUDED PILTIDE ESITAMISEL KONKURSILE: • OSALEJA VÕIB SAATA KONKURSILE MITU FOTOT. • FOTOD PEAVAD OLEMA DIGITAALSEL KUJUL JA JPEG (JPG) FORMAADIS. VÕISTLUSTÖID OOTAME E-POSTI AADRESSIL FOTOKONKURSS@VAIMUPUU.EE HILJEMALT 1. NOVEMBRIKS 2013.
LISAKÜSIMUSI VÕIB SAATA E-POSTI AADRESSIL TOIMETUS@VAIMUPUU.EE.
FOTOLE LISAKS ON VAJA MÄRKIDA: • FOTO PEALKIRI • MISSUGUSE FILMIGA SEOTUD • ORGANISATSIOONI NIMI • AUTORI NIMI JA VANUS
KINNITUS, ET FOTO ON ENDA TEHTUD. KÕIKI KONKURSILE ESITATUD FOTOSID ON KORRALDAJAIL ÕIGUS KASUTADA ERINEVATE TRÜKISTE ILLUSTREERIMISEL.

HASARTMÄNGUMAKSU NÕUKOGU
KODUEKSTRA
HARJU ELU MAAKONNALEHT
FORUM CINEMAS
WALMARK tervise klubi
vaimupuu

Foto: Margus Kuusik
Hiiumaalt